

Győri Ítéltábla

Pf.III.20.186/2022/4.

A Győri Ítéltábla a Dr. Ujvári Tamás Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Ujvári Tamás ügyvéd cím21) által képviselt Felperes1 (cím24) felperesnek a Tóth Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Tóth Károly ügyvéd és dr. Halász Attila ügyvéd cím23) és dr. Csoma László jogtanácsos által képviselt Alperes1 (cím1) alperes ellen sérelemdíj megfizetése iránt indított perében – amelybe alperesi beavatkozóként perbe lépett a Tóth Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Tóth Károly ügyvéd és dr. Halász Attila ügyvéd cím23) által képviselt Alperesi beavatkozó1 (cím25) – a Székesfehérvári Törvényszék 2022. október 11. napján kelt 9.P.20.216/2020/87. számú ítélete ellen az alperes által 88. sorszám, az alperesi beavatkozó által 89. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet megfellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja és kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 328.649 (háromszázhuszonnyolcezer-hatszáznegyvenkilenc) forint, az alperesi beavatkozónak 119.874 (egyszáztizenkilencezer-nyolcszázhetvennégy) forint elsőfokú perköltséget.

Az elsőfokú ítélet állam által előlegezett költség viselésére vonatkozó rendelkezését részben megváltoztatja és kötelezi az alperest – külön felhívás alapján – 7.467 (hétezer-négyszázhatvanhét) forint állam által előlegezett költség megfizetésére, egyúttal megállapítja, hogy 218.818 (kettőszáztizennyolcezer-nyolcszáztizennyolc) forint állam által előlegezett költség a magyar állam terhén marad.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesi beavatkozónak 26.786 (huszonhatezer-hétszáznyolcvanhat) forint másodfokú perköltséget.

Ezt meghaladóan a felek a másodfokú perköltségeiket maguk viselik.

A le nem rótt 80.000 (nyolcvanezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

I.

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított releváns tényállás szerint a felperes az alperesi büntetés-végrehajtási intézetben töltötte jogerős szabadságvesztés büntetését. 2019. május 27. napjától a büntetés-végrehajtási intézet területén működő, de az alperesi beavatkozó által működtetett fafeldolgozó telepen végzett munkát, ahol 2019. június 6. napján 8 óra 30 perckor munkahelyi balesetet szenvedett. A felperes és fogvatartott társa (tanú8) anyagmozgatási munkát végzett, ennek során a még kéregezetlen farönköket kézi erővel, egyesével a csiszolóállás előtti térről egy szín alatt található csiszolóállásban felállított tartóbakra kellett felhelyezniük. Az egyik nagyobb méretű farönk rakódása közben tanú8 kezéből kifordult a rönk és elesett. A felperes hátrálni kezdett, de elbotlott egy a háta mögött lévő, a földön fekvő fában és hanyatt esett. Esés közben a mozgatott farönköt nem engedte el, és az ráesett a bal kezére. A baleset következtében a bal kezes felperes bal kezének III. és IV. ujjja sérült, a két ujjja tenyér felőli oldalán a bőr hosszanti irányban felszakadt és a IV. ujjja eltört.

[2] A felperest az alperes az elsősegélynyújtó helyre kísérte, ahol a sebtét megtisztították, fedőkötést alkalmaztak és fájdalomcsillapítót kapott. Ezután a felperest a Kórház1 Traumatológiai Osztályára szállították, ahol – röntgen vizsgálattal – megállapították, hogy a bal kéz IV. ujj végpercének radiális irányú az I. ujj irányába mutató, elmozdulással járó darabos törését szenvedte el. A középperc fejecsén, az I. ujj felőli oldalon kontúrmegszakadással járó, de jó helyzetű törés ábrázolódott és fennállt a bal kéz IV. ujj hajlító ín károsodásának a gyanúja. Műtéti lemosás és izolálás után sebtisztítást végeztek. Megállapították, hogy a IV. ujj hajlító ín hüvelyke megnyílt, de egyéb nemes képlet sérülés, ér vérzés nem volt látható. A sebszélek takarékos kimetszését követően a distalis tenyérredőben csecsemőtápszondát vezettek a IV. ujj hajlító ín hüvelykebe. A III. ujjhoz is drain került bevezetésre, majd csomós bőrvarratot és steril fedőkötés helyeztek be és gipszrögzítést alkalmaztak. Antibiotikumot kapott, terápiaként hűtést, kíméletet és fájdalom csillapítást javasoltak. Az alperesi bv. intézet betegszobájában elhelyezett felperest kétnaponta szállították a kórházba kontroll vizsgálatra és kötéscserére, a drain 2019. június 7. napján, a gipsz 2019. június 25. napján került eltávolításra. Az alperes 2019. július 5.-i betegszobai vizsgálat során megállapította, hogy a III-IV. ujj flexiós mozgása még nem teljes, de sokat javult. 2019. július 12-én ugyanitt azt állapították meg, hogy a sérült ujjak flexiója teljes. 2019. július 13. napjától 2019. július 31. napjáig még felmentették a munkavégzés alól.

[3] A felperes az újabb munkára vezénylése első napján (2019. augusztus 1-én) ismét balesetet szenvedett. A tűzifa hasogató gépnél dolgozott, amikor a gép által felemelt kalodából kieső 70-80 cm hosszú, félbevágott farönk a bal kezére esett. A felperes bal kezének ujjai – a köröm sérülése nélkül – zúzódtak. Ujjai zsibbadtak, azokat mozgatni korlátozottan tudta, de fájdalmat nem érzett. Az alperes elsősegélynyújtó helye még aznap beutalta a felperest a kórház traumatológiai osztályára, de a felperes aláírásával megerősítette, hogy aznap nem akar kimenni. Másnap a kórház traumatológiai osztálya - vizsgálat alapján - megállapította, hogy a bal kéz III-V. ujj sugarában az MP (kézközépcsont) ujj alapperc közötti ízületek magasságában a felperes fájdalmat jelez, emiatt ujjait nehezen mozgatja, de a röntgen vizsgálat traumás elváltozást nem igazolt. A kéz kíméletét és jegelését javasolták. A felperest a munkavégzés alól az alperes felmentette, ezt követően már nem dolgozott az alperesi bv. intézetben.

[4] A felperesnél a két baleset maradványaként a bal kéz szorító erejének csökkenése, a bal kéz IV. ujjának mérsékelt deformációja, a IV. ujj közép- és végperc közötti ízület hajlító mozgásának – az ellenoldalhoz képest – minimális fokú elmaradása következett

be. A felperes a bal kéz IV. ujj végpercének hajlítása közben fájdalmat érez, a bal kéz III. és IV. ujjának további passzív távolítása során a IV. ujjában jelentkezik fájdalom. Az ujjak feszítése során a IV. ujjon feszülésérzés jelentkezik. A felperes a bal kézzel - vagy a két kézzel - végzendő finommotoros mozgásokban, a bal kezét fokozottabban megterhelő, nehéz fizikai munkák elvégzésében, valamint az ujjak finommozgását igénylő tevékenységben akadályozott. Maradványállapota végleges, munkaképessége - a bal kéz IV. ujjának a két balesetből eredő maradványállapotával okozati összefüggésben - 5% alatti, megközelítőleg 3%-os mértékben csökkent.

II.

[5] A felperes 2020. 08.24.-én előterjesztett keresetében a testi épséghez, egészséghez való személyiségi joga megsértésére alapítottan {a Ptk. 2:43. § a) pont; Ptk. 2:52. §-a} 30.000.000 forint sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetét arra alapította, hogy sérülése maradandó károsodással gyógyult. Szabadulását követően emiatt nem fog tudni a nagyapja erdészetében dolgozni, s versenyszerű motorozás hobbitevékenységét sem folytathatja és csak nagy nehézségek, fájdalmak árán tud majd dolgozni is. Az alperes jogellenes magatartását abban összegezte, hogy az alperes a felperest megfelelő munkavédelmi oktatás, a sérülés megakadályozására alkalmas védőeszköz, és a megfelelő munkakörülmények hiánya mellett foglalkoztatta. A szükséges helyreállító műtétekre rehabilitációra és a gyógytornára nem került sor. Az első baleset után - a munkavégzés alóli felmentése ellenére - még nem gyógyultan vezényelték vissza. Az alperesi munkaszervezés amiatt nem volt megfelelő, mert a teherszállítási közlekedési útvonalat az alperes nem tisztította meg, a rakodás során a mozgását senki nem vigyázta. A rönköt hátrafelé irányuló mozgással kellett cipelnie, így a mögötte lévő akadályt nem észlelnie.

[6] Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. tv. – a továbbiakban Bv.tv. – 217. § (1) bekezdése szerinti gondossági mércének megfelelően járt el. A felperest megfelelő munkavédelmi oktatásban részesítette, a felperes volt az, aki nem tartotta be a munkavédelmi előírásokat, a baleset önhiba (figyelmetlenség) következménye. A munkaterületet és az ahhoz tartozó munkaútvonalat folyamatosan szabadon kellett volna hagynia. Amennyiben a felperes úgy érezte, hogy túl nehéz a fa, segítséget kellett volna kérnie. A felperesi előadással szemben az első baleset akként következett be, hogy a felperes hátrafelé lépdelve egy földön lévő rönkben elbotlott, esés közben a szállított fát nem engedte el, a farönk a kezét a betonhoz csapta. Napi jelleggel megfelelő védőfelszerelést (új kesztyűt) biztosított a részére. A felperes kezét a sérüléstől legfeljebb páncélkesztyű védhette volna meg, abban azonban nem tudott volna dolgozni. A balesetet követő orvosi ellátás is szakszerű volt. A munkavégzés alóli felmentés 2019. június 21. napján véget ért, így valótlán a felperes azon állítása, hogy felmentése alatt foglalkoztatta tovább. A második baleset is a felperes figyelmetlenségéből következett be. 2019. augusztusában a felperes keze szakorvosi zárójelentés szerint gyógyult volt, ezért vitatta, hogy a felperes perindításkori állapota okozati összefüggésben áll a 2019. évi balesetekkel.

[7] Az alperesi beavatkozó – az alperes érveivel egyezően – a kereset elutasítását kérte.

III.

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.000.000 forint sérelemdíjat. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és megállapította, hogy a perrel kapcsolatos költségeiket a felek maguk viselik, illetve, hogy az eljárás során meg nem fizetett illeték, és az állam által előlegezett költség a magyar állam terhén marad.

[9] Abból indult ki, hogy balesetek bekövetkezésének körülményeit pontosan utóbb már nem lehetett feltárni. Az első baleset kapcsán a baleseti jegyzőkönyvben foglaltakat vette figyelembe, egyrészt amiatt, mert a jegyzőkönyv közvetlenül a baleset után készült, másrészt amiatt, hogy azt a felperes és tanú⁸, valamint az alperes részéről tanú¹ tanú is aláírta. A második balesetnek nem volt tanúja, ezért a felperes személyes előadását fogadta el, melyet az alperes sem vitatott.

[10] Abból indult ki, hogy a károkozás általános tilalmára figyelemmel (Ptk. 6:520. §.) minden testi épséget, egészséget sértő jogellenes magatartás kártérítési felelősséget alapoz meg, a Ptk. 252. § (2) bekezdés utaló rendelkezése folytán a felperesnek csak a jogsértés tényét kellett igazolni.

[11] Az alperes felelősségére a Ptk. 6:548. § (1) és (2) bekezdése mellett a fűrészüzem működtetésére a Ptk. 6:535. §-a (veszélyes üzemi felelősség) alkalmazandó, a mentesüléséhez a Ptk. 6:535. § (1) bekezdése alapján (konjunktív feltételként) azt kellett igazolnia, hogy a felperes károsodását olyan elháríthatatlan ok idézte elő, mely a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül esik. A jogalkalmazási gyakorlatban ilyennek minősül a károsult, illetve harmadik személy vagy egy állat elháríthatatlan magatartása. Az első baleset kapcsán mentesülést megalapozó körülmény nem merült fel.

[12] Kifejtette, hogy hogy kézi anyagmozgatás csak a legszükségesebb esetben – és csak megfelelő biztonsági intézkedések mellett, munkavédelmi oktatás után, a munkát végző rabok állandó közvetlen felügyelete mellett, tapasztalt munkavezető és megfelelő segédeszköz biztosítása után – végezhető. A 39. sorszám alatt csatolt munkavédelmi oktatási tematika anyagmozgatásra vonatkozó 9-10. oldala által megkívánt megfelelő ismeret és gyakorlat hiányában a felperes anyagmozgatási munkával megbízható sem lett volna. A felperes az első balesetet a munkába állítását követő 2 héten belül szenvedte el. E rövid idő alatt is több munkakörben foglalkoztatták, így a rönkszállítás terén megfelelő ismerete és gyakorlata nem volt. Elfogadta a felperes azon előadását, hogy nem részesült a felperes megfelelő munkavédelmi oktatásban, a munkavédelmi oktatási tematika tartalmát nem ismertették, csak aláíratották vele a munkavédelmi naplót. Ez abból volt levezethető, hogy a baleset időpontjában a telepen tanú¹ volt az alperesi foglalkoztatási biztonsági felelős, aki tanúvallomása során kezdetben fel sem tudta idézni, hogy az ő feladatkörébe tartozott volna a munkavédelmi oktatás. Konkrét kérdésre pedig azt adta elő, hogy szakképesítéssel e vonatkozásban nem is rendelkezik, őt be sem tanították, s mindegyik rab előtt csak az egyes munkakörhöz tartozó leírást ismertette a munkába állás napján, valamint egy nyomtatott munkavédelmi tananyagot. Ebből arra következtetett, hogy a munkavédelmi oktatási tematika anyagmozgatásra vonatkozó előírásai (tematika 8-10. oldal) nem kerültek betartásra. Nem került kijelölésre az a személy, aki vezényszavakkal irányította volna a munkavégzést, nem

volt munkavezető, aki a munkát megszervezte volna, megállapítva a teher kockázat szempontjából releváns jellemzőit, s meghatározta volna a tehermozgatás feltételeit, a szükséges létszámot, a használható segédeszközt, megadta volna az anyagmozgatással kapcsolatosan a tematikában szereplő információkat, s aki csoportos anyagmozgatás esetén irányító személy lett volna. A felperes és az napi anyagmozgató társa (tanú8) egyaránt úgy nyilatkozott, hogy az első baleset napján csak ketten voltak anyagszállítók, segítségük és munkavezető nem volt. Ez összhangban állt tanú1 és tanú3 tanúk vallomásával, mely szerint az elítéltek az anyagmozgatást önállóan, irányító nélkül végezték, és állandó, közvetlen felügyeletük nem volt megoldott.

[13] Egyetértett a felperes azon érvelésével, hogy az a körülmény, hogy a rönkszállítás feltételei (a teherszállítási útvonal rendszeres megtisztítása és a munkaszervezés) nem álltak fenn, az az alperes terhére esik. Emiatt nem látta megállapíthatónak, hogy a kárt a felperes elháríthatatlan sértetti magatartása idézte elő (kimentés hiánya), sem azt, hogy a felperes felróható magatartása közrehatott volna a balesetben. A felek által elfogadott (illetve határidőben nem kifogásolt), aggálytalannak tekintett 79. sorszám alatti orvosszakértői vélemény alapján megállapította, hogy mindkét baleset okozati összefüggésben áll a felperes bal kezének jelenleg fennálló (és végleges) károsodásával. A sérülések jellegét ugyancsak a szakértői vélemény alapján állapította meg.

[14] A felperes által igényelt sérelemdíjat rendkívül eltúlozottnak minősítette, annak mértékét - a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése szerinti szempontok alapján - 1.000.000,- Ft-ban határozta meg. Értékelte, hogy az első ízben a felperes ujjcsonttöréssel járó munkabalesetet szenvedett el, mely jelentős fájdalommal és hosszú gyógyulási idővel járt. Rövid időn belül az alperes mulasztása folytán a balkezes felperes bal keze két munkabalesetben is sérült, munkaképessége körülbelül 3 %-os mértékben véglegesen csökkent, maradványállapota a kézzel végzendő finom motoros mozgásokban és a kezet fokozottabban megterhelő nehéz fizikai munkák elvégzésében, és az ujjak finom mozgását igénylő tevékenységben egyaránt akadályozza őt. Nem vette figyelembe a felperes javára a korábbi rendszeres tevékenységei folytatása kapcsán állított akadályoztatást (motorverseny sport és a nagyapa erdészetében dolgozás), mert a felperest jelen állapota e tevékenységekben nem akadályozza, s sérülése nincs olyan kihatással életére, ami a keresetben igényelt mértékű sérelemdíj megítélését indokolná.

[15] A perköltség vonatkozásában - a Pp. 83. § (2) bekezdése alapján - akként rendelkezett, hogy mindegyik fél maga viseli a költségét. A Pp. 102. § (6) bekezdése alapján megállapította, hogy a felperes részére engedélyezett személyes költségmentesség folytán a le nem rótt kereseti illeték és az állam által előlegezett szakértői díj a Magyar Állam terhén marad.

IV.

[16] Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárás megszüntetését, másodlagosan az elsőfokú ítélet részben történő megváltoztatását és a kereset elutasítását, harmadsorban az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezésének a pernyertesség-pervesztesség aránya (96,7 %, illetve 3,3 % a felperesre terhesebben) szerinti megváltoztatását kérte.

[17] Elsődleges fellebbezési kérelme kapcsán arra hivatkozott, hogy a Bvtv. 143. § (3) bekezdése a munkáltatás során keletkezett igényekre a Bvtv. és a Munka törvénykönyve szabályait rendeli alkalmazni. A Bvtv. 143. § (2) bekezdésében foglaltak nem csupán a kártérítési, hanem a sérelemdíj igény esetén is alkalmazandóak, emiatt a Pp. 379. §-a alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének és a Pp. 240. § (1) bekezdés a) pontja alapján – figyelemmel a Pp. 176. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakra – az eljárás megszüntetésének van helye. Megismételte korábbi hatásköri kifogását, mely szerint a perben a Bvtv. 143. § (2) bekezdése alapján a munkaügyi perekben hatáskörrel rendelkező bíróság járhatott volna csak el. Ezt támasztja alá az is, hogy az alkalmazandó anyagi jog - a Bvtv. 143. §-a alapján - a Mt. Az Mt. 13. §-a alapján a munkaviszony jogszabály alapján is létrejöhetett, az abból származó per - a perindítás időpontjában hatályos - Pp. 508. § (2) bekezdése alapján munkaügyi per, így a hatáskörrel rendelkező bíróság - a Pp. 20. § (2) bekezdése alapján a munkaügyi bíróság.

[18] Másodlagos fellebbezési kérelme indokaként arra hivatkozott, hogy a fakitermelés veszélyes üzem, de a kérdéses munkaművelet nem az. A felperes nem kezelt gépeket, nem fakitermelési ágazatban dolgozott, a rakodói feladathoz (segédmunkához) szakképzettség sem volt szükséges. A baleset azért következett be, mert az anyagmozgatás során a felperes figyelmetlen volt.

[19] A második sérülésnél csak a felperes volt jelen, nem bizonyított, hogy azt mi okozta, így az ő felelőssége sem igazolt.

[20] Az első baleset körülményeit sem sikerült pontosan megállapítani (erre az elsőfokú ítélet is utal), a felperes és tanú8 tanú nyilatkozata jelentősen eltért egymástól. Amit a munkabaleseti jegyzőkönyvből az elsőfokú bíróság tényállásként kiemelt, az nem bizonyított, a jegyzőkönyvben az is szerepel, hogy a balesetet a felperes figyelmetlensége okozta. Emiatt az e körben megállapított tényállás iratellenes, nem állapítható meg hogy kinek a kezéből eset ki a farönk, ki nem bírta el a terhet, azt mekkora távolságra kellett elvinni (s aznap ez hányadik forduló volt). Utóbbi abból a szempontból bír jelentőséggel, hogy amennyiben már többször jártak az útvonalon, úgy a felperes eleséséhez vezető farönköt is észlelniük kellett.

[21] Tévedett az elsőfokú bíróság abban is, hogy a konkrét esetben a kézi anyagmozgatásra sor sem kerülhetett volna, egyrészt annak a legszükségesebb esetekre szorított jellege, másrészt a felperes megfelelő ismerete és gyakorlata hiányában. Az emberi erővel történő fizikai anyagmozgatás a nemzetgazdaság szinte minden ágazatában bevett. A felperes a rönkrakodás területén megfelelő ismerettel és gyakorlattal bírt, maga adta elő, hogy civilben fakitermeléssel is foglalkozott, s a baleset előtt két héttel már a helyszínen dolgozott, így többször láthatta az anyag mozgását, és többször hallhatott munkavédelmi oktatást.

[22] A bizonyítékok téves értékelésével, tanú1 tanúvallomása egyes részletei kiragadásával állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a munkavédelmi oktatási tematikát a felperessel nem ismertették a munkavégzés előtt. Nem került bizonyításra, s az elsőfokú bíróság sem indokolta, hogy miért hiányoztak a rönkszállítás feltételei, miért nem volt megfelelő a munkaszervezés, ez miért oka a balesetnek, és miből volt az megállapítható, hogy a teherszállítási útvonal nem került rendszeresen megtisztításra. Nem vizsgálta az elsőfokú

bíróság, mikor volt a munkakezdés, nem került tisztázásra mekkora volt a teherszállítási útvonal, hogy kerültek arra fák, illetve a segéd munkások letértek-e a teherszállítási útvonallról. Az elsőfokú ítéletben foglaltakkal szemben munkavezetőre nem volt szükség, a mozgatási területet a fogvatartottak ugyanis korábban megismerték. Ha nincs külön (a tematika szerinti) vezető, akkor a két segéd munkás közül az egyik irányítja a közös munkavégzést. A fa mozgatásához megfelelő eszköz (fogószerszám) rendelkezésre állt, és bármikor segítséget kérhettek volna. Az elsőfokú ítéletben nem került meghatározásra, hogy milyen konkrét munkavédelmi előírás megsértése alapozza meg a jogellenes alperesi magatartást, ugyanakkor felperes önhibáját tanú8 tanúvallomása is alátámasztotta. Ha az nem is állapítható meg, hogy a két személy közül melyik nem bírta a terhet, de valamelyiküknél e kérdés mindenképpen felmerült, ennek ellenére megpróbálták a rakodást, ezzel kockázatot vállaltak.

[23] Vitatta azt, hogy az elsőfokú ítéletben megállapított maradványállapot és az annak megfelelő munkaképesség csökkenés a perbeli balesetekkel áll okozati összefüggésben. A két sérülés nem bizonyítja a jelenlegi maradványállapotot. Többször is szerepelt a periratok között, hogy a felperesnek korábban is volt baleseti eredetű kézsérülése, az erre vonatkozó adatok nem kerültek beszerzésre, a szakértő által értékelésre, nem tisztázott, hogy kizárható-e a szerepük a maradványállapotban. A felperes kezelési iratai és a szakértői vélemény is azt támasztja alá, hogy az első baleseti sérülésből teljesen meggyógyult a felperes, a második sérüléskor pedig csak kisebb zúzódása és hámsérülése keletkezett. Az elvárhatóság körében a felperest is tájékoztatási kötelezettség terhelte, hogy nem tudja, nem képes a munkát teljesíteni.

[24] Az alperesi beavatkozó fellebbezésében – annak tartalma szerint - az elsőfokú ítélet részben történő megváltoztatásával elsődlegesen a felperes 105.000,- Ft+Áfa, másodlagosan ezen összeg pervesztesség-pernyertesség aránya szerinti részeként 101.535,- Ft+Áfa elsőfokú perköltségben marasztalását kérte, másodfokú perköltség igényét tárgyalásonként bruttó 44.450,- Ft összegben számította fel.

V.

[25] Az ítéltábla - a Pp.376.§ (1) bekezdése szerinti feltételek hiányában - a fellebbezéseket tárgyaláson kívül, a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének korlátai között (Pp. 370.§ (1) bek.) bírálta el, nem érintve az elsőfokú ítélet keresetet túlnyomórészt elutasító rendelkezéseit.

[26] A másodfokú felülbírálattal érintett körben az alperes elsődleges és másodlagos fellebbezését az ítéltábla nem találta alaposnak. Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbíráláshoz szükséges körben feltárta, azt helyesen állapította meg, érdemi döntése is helytálló. Ugyanakkor az alperes harmadlagos és a beavatkozó másodlagos (az elsőfokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését érintő) fellebbezése alapos. Emiatt az ítéltábla egyrészt a megváltoztatással érintett rendelkezésekre, másrészt a per fő tárgya vonatkozásában alaptalannak bizonyult fellebbezésben foglaltakra figyelemmel, harmadrészt az elsőfokú ítélet jogi indokolásának pontosítása körében mutat rá az alábbiakra.

VI.

[27] A perindítás időpontjában (2020. augusztus 24.) irányadó jogszabályi rendelkezések mellett a Bvtv. 143.§ (2) bekezdése a sérelemdíj igényre nem volt alkalmazható, így az ítéltábla az elsődleges fellebbezésnek megfelelően a Pp. 379. §-a alkalmazására nem látott lehetőséget. A fenti időpontban irányadó jogszabályi háttér mellett a Bvtv. 143. § (2) bekezdése szerinti „kötelező előzetes eljárás” – a többségi bírói gyakorlat szerint – csak az elítélt által érvényesíteni kívánt kártérítési igény vonatkozásában volt irányadó. A fogvatartott a személyiségi jogai megsértése miatt sérelemdíj igényét közvetlenül érvényesíthette a bíróság előtt, azt nem kellett megelőznie a büntetés-végrehajtási intézmény előtti eljárásnak és határozathozatalnak (BDT2017. 3620). Ennek háttérében az állt, hogy a 2013. évi V. törvény (Ptk.) hatályba lépése folytán a „kár” fogalma csupán az anyagi kárra vonatkozik és a jogalkotó a Bvtv. 143.§-ban az igényérvényesítésre és az igényérvényesítés fórumára vonatkozó speciális rendelkezéseket nem terjesztette ki a sérelemdíjra. Ugyanezen logika mentén, amennyiben a fogvatartott a büntetés-végrehajtás keretében történő munkáltatása során őt ért személyiségi jogi sérelem miatt érvényesít sérelemdíj iránti igényt, úgy nem a kárigény kapcsán a Bvtv. 143. § (2) bekezdése munkaügyi bíróság hatáskörét előíró rendelkezése az irányadó, hanem az általános szabályok, azaz a per vagyoni jogi pernek minősül és pertárgyértékétől függően tartozik a járásbíróság vagy a törvényszék hatáskörébe (BDT2019. 4013).

[28] A fentiekben változást a Bvtv. 2020. évi XLIII. törvény 105. és 119.§-i által történő, 2021. január 1. napjával hatályba lépő módosítása hozott. A Bvtv. 272. § (4) bekezdése a kártérítésen kívül eső, a munkáltatásból származó „egyéb igényre” (ideértendő a fogvatartott sérelemdíj iránti igénye is) kötelező előzetes eljárás lefolytatását írta elő. A Bvtv. 272. § (5) bekezdése pedig a munkáltatásból származó kártérítéssel összefüggő igényre és az „egyéb igényre” egyaránt a Pp. munkaügyi perekre vonatkozó szabályait rendelte alkalmazni. A Bvtv. rendelkezéseit módosító 2020. évi XLIII. törvény végső - a 105. és 119. §-okhoz fűzött (közös) - indokolása szerint egy folyamatban lévő ügyben az eljáró bíróság által kezdeményezett Alkotmánybíróság előtti eljárás képezte a módosítás alapját. Az indokolás rámutatott, hogy a „kár” fogalmának értelmezéséből fakadó különbségtételt más alapvető jog védelme nem alapozza meg, így indokolt a Bvtv. olyan irányú módosítása, ami lehetővé teszi, hogy az elítéltek a munkáltatásból eredő minden igényét a munkaügyi perekben eljáró bíróság bírálja el a Polgári perrendtartás munkaügyi perekre vonatkozó szabályainak alkalmazásával. A módosítás indokolásából egyértelműen kiolvasható, hogy a jogalkotó korábban tudatosan – a fenti többségi bírói gyakorlattal összhangban – tette lehetővé eltérő szabályok (és fórumrendszer) mellett a fogvatartott kártérítési, illetve sérelemdíj iránti igényének érvényesítését. Ennek megfelelően a módosítás érdemi változást jelent, egy megváltozott jogalkotói koncepcióhoz igazodik, s nem csupán a korábbi rendelkezések helyes értelmezését megadni hivatott úgynevezett „értelmező norma”. Ennek megfelelően az alperes elsődleges fellebbezésében hivatkozottak csak a 2021. január 1. napja után indult perekben irányadóak, a per nem tartozott a munkaügyi bíróság hatáskörébe. (Az érintett Alkotmánybíróság határozatok: 3254/2019. (X.30.) AB határozat, 3160/2002. (IV.12.) AB végzés).

VII.

[29] Másodlagos fellebbezésében helyesen hivatkozott arra az alperes, hogy az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg felelősségét a Ptk. 6:535. §-a szerinti (veszélyes üzemi felelősség) alapján. (Megjegyzi az ítéltábla, hogy a felperes sem erre alapozta az

igényét, de ennek a kereset érdemi elbírálása szempontjából jelentősége nem volt.) A fakitermelés a bírói gyakorlat szerint valóban veszélyes üzemi tevékenységnek minősül, a per tárgyát képező rakodási munka azonban önmagában nem az. Főszabályként egy tevékenység fokozott veszéllyel járó tevékenységnek az alábbi három (alternatív) feltétel valamelyikének megvalósulása esetén tekinthető. Egyrészt akkor, ha a tevékenység eszköze vagy maga a tevékenység olyan kémiai-fizikai-technikai adottságokkal bír, hogy csekély rendellenesség is súlyos károkat tud okozni; másrészt az erőbehatásokat gépi folyamatok, vagy a természet erői megsokszorozzák; harmadrészt, ha a rendellenesség egyszerre nagyobb számú személy életét, testi épségét, egészségét vagy vagyonát fenyegető helyzetet tud előidézni (Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog HVG Orac Lap és Könyvkiadó Kft. 2015. 351. oldal; ehhez hasonlóan BDT 2012.2661.). A farönkök a perbeli esetben vizsgált módon történő mozgatása és a bakokra történő felhelyezése a fenti szempontok szerint nem veszélyes üzemi felelősséget megalapozó tevékenység.

[30] A felperes keresetét a munkáltatás kapcsán a büntetés-végrehajtási szerv terhére értékelendő mulasztásokra (nem részesült megfelelő munkavédelmi oktatásban; védőfelszerelése sem volt megfelelő, a munka szükséges irányítása is elmaradt), illetve arra alapította, hogy az alperes – korábbi sérülése alatti - felmentése ellenére vezényelte újabb munkára, továbbá, hogy a munkahelyi baleseti sérülései megfelelő ellátása sem történt meg (rehabilitáció, gyógytorna, szükséges műtétek elmaradása).

[31] Az elsőfokú ítélet az utóbbiak vonatkozásában nem, kizárólag a munkahelyi irányítással és a munkavédelmi rendelkezések megsértésével összefüggésben állapította meg az alperes felelősségét, így felperesi fellebbezés hiányában a másodfokú felülbírálat tárgyát is e kör képezhette (Pp. 370. § (1) bekezdés).

[32] A Btv. 220. §-a (1) bekezdése értelmében – egyebek mellett – a munkáltató köteles

[33] az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit a jogszabályban előírtak szerint biztosítani;

[34] a munkavégzéshez szükséges tájékoztatást és irányítás megadni, az előírt oktatásokat megtartani;

[35] a munka jellegének és a munkában részt vevő elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak összetételének megfelelő munkarendet kialakítani;

[36] a munkát folyamatosan szervezni.

[37] A munkáltatás során az alperes felelősségére a Btv. 217. § (1) bekezdése értelmében – kivéve, ha Btv. eltérő követelményt írt elő – az adott helyzetben általában elvárható eljárás követelménye az irányadó. A munkavédelmi előírásokra az alperes által is hivatkozott 1993. évi XCIII. törvény 40-60. §-aiban foglaltak és a 65/1999. (XII.22.) EÜM rendelet szabályai irányadók.

[38] Annyiban egyetért az ítéltábla a fellebbezésben foglaltakkal, hogy a konkrét esetben a kézi anyagmozgatás nem volt eleve kizárt, azonban – ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen rámutatott – ehhez a szükséges tájékoztatást, oktatást, irányítást, munkarendet (Bvtv. 220. § (1) bekezdés a)-d) pont) az alperes lett volna köteles biztosítani, aki ennek teljesülését nem tudta a per során igazolni. Az alperes fellebbezésében foglaltakkal szemben az elsőfokú ítélet a „munkavédelmi tematika” 8-10. oldalán található előírásokkal és a fenti rendelkezésekkel összhangban jelölte meg azt, hogy mely mulasztások miatt állapította meg az alperes felelősségét (elsőfokú ítélet (62) pont; (72)-(73) pontok). Ez a rönkszállítás feltételei (a rönkszállítás területén szerzett megfelelő ismeret és gyakorlat, megfelelő munkavédelmi oktatás, a teherszállítási útvonal rendszeres tisztítása), a rabok közvetlen felügyelete és tapasztalt munkavezető kijelölése elmaradásában került meghatározásra (részletesen kifejtve (63)-(72) pontokban).

[39] A fellebbezésben foglaltakkal szemben a munkavédelmi oktatás kapcsán az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat a Pp. 279. § (1) bekezdésében foglaltakkal összhangban, helyesen értékelte, az ennek kapcsán kifejtettekkel az ítéltábla – azok szükségtelen megismétlése nélkül – maradéktalanul egyetért. Önmagában az a körülmény, hogy a felperes a rakodási útvonalon elfekvő rönkben esett el, igazolta azt, hogy a teherszállítási útvonal nem volt tisztántartott, melynek megszervezése az alperes feladata volt. Arra vonatkozóan nem merült fel peradat, hogy a felperes és fogvatartott társa a teherszállítási útvonaltól eltért volna.

[40] Annak nem volt jelentősége, hogy a balesetek bekövetkezésének egyes mozzanatai utóbb már nem voltak feltárhatóak. A jelen perben évekkel később lefolytatott bizonyítás során az elsőfokú bíróság - a lehetőségekhez képest - megkísérelte feltárni a baleset körülményeit. Az, hogy ez a ténylegesnél pontosabban nem volt sikeres, az alperes által felvett baleseti jegyzőkönyv hiányára (második baleset), illetve a vizsgálat és a jegyzőkönyv hiányosságaira (első baleset) volt visszavezethető. Az elsőfokú bíróság emiatt a bizonyítékok és egyéb peradatok helyes, a Pp. 279. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelő értékelésével állapította meg az első baleset körülményei kapcsán tényállásként a munkabaleseti jegyzőkönyvben foglaltakat. Annak nincs jelentősége, hogy a felperes és rabtársa, tanú8 jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozata részben eltérő volt. A tekintetben ugyanis mind a jegyzőkönyvben foglaltak, mind a per egyéb adatai egybehangzóak voltak, hogy a felperes amiatt esett el és szenvedte el sérülését, mert a rakodási útvonal nem volt az akadályoktól megtisztítva. A második baleset kapcsán ugyancsak helyesen indult ki az elsőfokú bíróság a felperes személyes előadásából. Az egészségügyi dokumentáció (az ambuláns lap) szerint a felperes jelezte, hogy a munkáltatása közben miként szenvedett el újabb sérülést, annak munkabaleseti jellege egyértelműen fennállt, ennek ellenére az alperes nem a Bvtv. 135. § (4) bekezdésében foglaltak szerint járt el, a felperes újabb balesetét a munkabalesetre vonatkozó jogszabály szerint nem vizsgálta ki, baleseti jegyzőkönyvet nem vett fel. Az alperes ezen mulasztásáért a felperest nem terhelheti felelősség, ugyanakkor a felperes személyes előadását a második munkabaleset kapcsán az alperes cáfolni nem tudta, így a felperes személyes előadása az irányadó.

[41] A perben beszerzett igazságügyi szakértői vélemény a felperes vizsgálatkor fennálló maradványállapotát egyértelműen a per tárgyát képező két munkabalesetre vezette vissza (79. sorszám alatti szakértői vélemény 36. o.). A szakértői vélemény kapcsán az észrevétel előterjesztésére az elsőfokú bíróság 15 napos határidőt biztosított a feleknek (80.

számú végzés). Az alperes a felhívást 2022. augusztus 10. napján vette át, észrevételét (86. szám alatti irat) 2022. október 10. napján (elkésetten) terjesztette elő, annak figyelembevételét az elsőfokú bíróság helyesen mellőzte (elsőfokú ítélet [40] pont). A teljesség kedvéért utal az ítéltábla arra, hogy a 86. sorszám alatti észrevétel eleve csak az alperes feltételezéseit tartalmazza arra vonatkozóan, hogy nem kizárt, hogy a felperesnek korábban is volt már kézsérüléssel összefüggő balesete. Ezt abból vezette le, hogy a szakértői vélemény 38. oldala első bekezdése a korábbi csonttörésekre utal. Szövegkörnyezetéből következően azonban a szakértői vélemény hivatkozott pontja éppen a perbeli első baleset miatti csonttörésekre utal, a többes szám csak a bal kéz IV. ujj végpercnek darabos törése miatt szerepel az iratokban, maga a felperes a szakértői vizsgálat során úgy nyilatkozott, hogy az első baleset előtt nem volt kézsérülése (79.sz. irat 25.o).

VIII.

[42] Alaposnak találta az ítéltábla az alperes harmadlagos és a beavatkozó másodlagos fellebbezését. A perköltség viselése tárgyában az elsőfokú bíróság nem alkalmazhatta volna – a jogszabályi feltételek fennállta hiányában – a Pp. 83. § (2) bekezdés második mondatában foglaltakat, a felperes sérelemdíj igénye – az elsőfokú ítélet szerint is – nyilvánvalóan eltúlzott volt. A felperes pernyertessége csupán 3,3 %-os, ami a Pp. 83. § (2) bekezdése első mondatában foglaltak alkalmazását indokolja.

[43] A 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a)-b) pontja értelmében a pertárgyérték után számított (teljes pernyertességre eső) elsőfokú perköltség nettó 1.100.000,- Ft (bruttó 1.397.000,- Ft). Ennek az ítéltábla álláspontja szerint az IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján figyelembe vehető - a kifejtett jogi képviselési tevékenységgel arányban álló - része nettó 275.000,- Ft (bruttó 349.250,- Ft). A felperes pernyertességére (3,3 %) eső Áfa nélküli jogi képviselési költség 9.075,- Ft. Az alperesi pernyertességre eső (96,7 %) Áfa-val növelt jogi képviselési költség 337.724,- Ft (349.250,- Ft x 96,7 %-kal = 337.724,- Ft). Az alperes javára mutató különbözet 328.649,- Ft.

[44] A beavatkozó vonatkozásában az elsőfokú ítéletben foglaltakkal szemben három tárgyalási napra az IM rendelet 2. § (1) bekezdése szerinti 35.000,- Ft+Áfa/tárgyalás szerinti összeg, azaz bruttó 133.350,- Ft munkadíj vehető figyelembe. Ennek a felperesi pervesztességre (96,7 %) eső része 128.949,- Ft, amit csökkent a felperesi pernyertességre eső 9.075,- Ft. A beavatkozó javára mutató különbözet 119.874,- Ft.

[45] A Pp. 383. § (6) bekezdése alapján hivatalból határozott az ítéltábla az állam által előlegezett költség fenti pernyertességi-pervesztességi arálynak megfelelő viseléséről. Ennek megfelelően a 226.285,- Ft szakértői díj felperes pervesztességére (96,7 %) eső része, 218.818,- Ft a felperes személyes költségmentessége folytán a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam terhén marad, míg a különbözeti 7.467,- Ft viselésére a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles.

[46] A fentiekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú ítélet megfellebbezett rendelkezéseit a Pp.383.§ (2) bekezdése alapján részben (a perköltség viselése körében) megváltoztatta.

[47] Az alperesi fellebbezés a per (perkölség viselése szempontjából jelentőséggel bíró) főtárgya tekintetében alaptalannak bizonyult, ezért az alperes a Pp. 83. § (5) bekezdése alapján a másodfokú költségei viselésére köteles. Az alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték a Pp. 102.§ (6) bekezdése alapján az állam terhén marad. A felperes oldalán megtérítendő másodfokú költség nem merült fel.

[48] A beavatkozó fellebbezése csak a másodfokú perköltség viselésére irányult és másodlagos fellebbezési kérelme alaposnak bizonyult, fellebbezési pernyertessége 96,7%-a. A beavatkozó másodfokú perköltsége - figyelemmel arra, hogy az ítélet ellen fellebbezést az ítéltábla tárgyaláson kívül bírálta el - a megállapodás szerinti tárgyalásonkénti bruttó 44.450,- Ft összegű előterjesztett igénnyel szemben – a kifejtett tevékenységgel arányban - az IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján 10.000,- Ft+Áfa és a beavatkozó által átutalt fellebbezési illeték (15.000,-Ft). Ebből a beavatkozó pernyertességére eső rész (96,7%) 26.786,- Ft.

Győr, 2023. február 22.

Dr. Maurer Ádám sk.

Dr. Mészáros Zsolt sk.

Dr. Sarmon Hedvig sk.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró